

KODUS TAGASI

Kappkell tiksub raskelt ja kindlalt vaikuses, mis tekib, kui Janne jutluseraamatu lehte keerab või muidu pühapäevases lugemises vahet peab.

Korrapärane tiksumine on kuidagi väga rahulik. See on pühapäevarahu, tiksugu kell nii valjusti kui tahes. Ja Maial on väga kindel olla, kui ta seal istub, titt süles.

Viimaks ometi on nad maapaost tagasi. Kõige kaudumal suveajal pidid nad Stormskärilt ülepeakaela põgenema, kui inglismannid ähvardasid Janne ära tappa. Oleks keegi siis öelnud, et nad peavad pool aastat ära olema, oleks Maia kohkunult risti ette löönud.

Tavaliselt ei ole suvise ja talvise pööripäeva vaheline aeg kuigi pikk, aga kodust eemal olles tundus see aeg nagu igavik. Ometi sai Maia olla ema, isa ja õdedevendade juures, kõigi naabrite keskel, kellest ta oli lapsepõlves õppinud rohkem või vähem lugu pidama. Lähedal olid ka ristiema Vallborg ja Vana-Olle ja Hindrik, kellel on tema südames sama soe koht kui sugulastel.

Tal peaks häbi olema siin istuda ja mõelda, kui pikk ja raske see aeg oli. Hoopis Jannel on õigus kiruda aega, mis ta pidi võõrsil veetma, kogu aeg valvel olles ning ennast vaenlaste eest varjates.

Nende neli last olid Maia hoole all.

Ka oma loomade eest sai ta hoolt kanda. Siiski unustas ta, milline õnnistus see talle oli, ja oli sageli rahulolematu.

„Apostel käsib meil kui Kristuse sulastel ja Jumala saladuste majapidajatel truud olla,“ loeb Janne nii selge häälega, et Maia saab sõnadest aru ja tunneb häbi, et ta lugemist ainult poole kõrvaga kuulab.

Titt on tema süles magama jäänud ja Maia paneb ta ettevaatlikult hälli. Ta astub kikiarvul üle toa ja võtab nüüd sülle Mikaeli, poiss väsis pika palvuse ajal ära ja tal on raske vagusi istuda. Lapsed istuvad sõnakuulelikult pingil reas, teades, et nad peavad tasa olema, aga Janne peab neid siiski sageli kiire pilguga vaigistama.

Kui Maia taas oma kohal istub, tõmbab ta Mikaelil hülgenahksed käimad jalast, võtab põllesilu pihku ja pühib poisil nina, mis on pärast kolimist ning hilis-sügisese külma ilmaga sisse ja välja voorimist tatiseks läinud.

Vaenlaste ja pagemise pärast töotavad jõulud tulla teistsugused. Maial on täiesti võimatu oma mõtteid ohjes hoida, kui ta vagusi käed rüpes istudes saab mahti mõelda. Oleks tal kaks nädalatki aega, siis oleks ta vägagi rahul.

„Ja õnnis on see, kes minust iial ennast ei pahanda, ütles Jeesus Kristus ...“

Maia tõstab hämmeldunult pilgu. Kas ongi nii, et ta istub siin ja laseb ennast Õnnistegija sünnipäevast pahandada, ainuüksi sellepärast, et ei jõua õlut pruulida ega küünlaid valmistada ega viimast kui nurgakest puhtaks küürida nagu kord ja kohus, et olla valmis vastu võtma nii suuri pühi nagu jõulud.

Kui Janne viimaks tagasi tuli, siis läks kiireks. Maia ei unusta eales seda suurt ja äkilist rõõmu, mida ta tundis, kui teda äratas Janne koputus Vestergårdi kambri aknale ja ta sai ühtäkki kuulda, et nüüd lähevad nad koju Stormskärile.

Tuuled ja tormid ei lubanud aga kohe kolida. Ja kuidas vihma kallas. Terve nädala oli ilm säärane, et ükski inimene ei kippunud merele, veel vähem koos loomade ja majakraamiga.

Et ilm võib olla nii tõre, nii jonnakas, nii kaastundeta, kui tõsiselt vastu punnima hakkab, justkui tahaks inimeste kannatuse proovile panna.

Nende Vestergårdist lahkumise ootus lõi ka talu tööritmi segi. Pealekauba keset jõulupühade ettevalmistusi, kui igaks päevaks on ette nähtud oma töö.

„Et see ilm ka äi pööra mette,“ lipsas emal mõnikord suust, ja tema hääletoonis peituv kannatamatus ei läinud Maial kõrvust mööda.

Isa, kes ei pea mitte midagi võimatuks ja leiab ikka väljapääsu, kui miski kinni kiilub, arvas, et nad võiksid ehk talveks Simskälasse jääda, sest karune ilm ei ole ju ainus mure – neil ei ole ka õigeid tagavarasid, et minna vastu pikale talvele meretagusel laiul. Olgugi, et see ettepanek tuli heast südamest, torkas see Maiat nagu noaga ja ta pidi laugude taga kipitavat nuttu tagasi hoidma.

Elada teiste juures nüüd, mil Janne oli maapaost tagasi ja nende maja ootas neid, ei tulnud kõne allagi, isegi mitte kogu maailma kulla eest.

„Jo me lähme ikka kodu, kui jumal tahab, ja kui ta meitid siamaale oo aitand,“ vastas Janne.

Nüüd lõpuks ometi kodutares istudes mäletab Maia, kuidas need sõnad tegid kõik otsekui helevaigeks. Ometi oli tema tegutsemisvõime justkui halvatud, sest ta mõtles alatasa, mis plaan ilmataadil järgmiseks päevaks võib olla.

Maial läheb nii kergesti meelest ära, et jumal kannab kõige eest hoolt, ja iga päev enne ärasõitu oli pikk nagu ikaldusaasta. Igal ööl nägi keegi unes mõnda surnut, mis oli kindel märk, et läheb rajuks. Kalendris olid tormiplaneedid, kassid tulid pähe magama ja vasikad ammusid õhtuti. Kõik rääkisid kogu aeg ainult tormiennetest, teadmata, milline piin see Maiale oli.

Aga nüüd on nad kodus, loomad laudas ja kõige vajalikum kraam mere äärest majja tassitud. Tal peaks

olema häbi siin istuda ja pühapäevase jutluse ajal issandat sõidelda, selle asemel et kuulata, mida Janne loeb.

Tarre sigineb vaikus, Janne paneb järjehoidja vahele ja raamatu kinni.

„No nii, nüüd võite püsti tõusta ja kiputa,“ ütleb ta lastele, kes ei lase endale kaks korda öelda, vaid täidavad pühapäevase tare kohe elevusega.

Mikael, kes on ema süles suigatanud, libistab end maha ja on sama kähku jalul nagu teisedki.

Maia on pilgeni õnne täis, sest ta on kodus, askeldab oma kolde ääres ja puudutab oma asju. Praegu ei tunne ta muret, et toitu ja muid varusid nende endi ja loomade jaoks on eelseisvaks talveks liiga napilt. Kõik raskused on ühtäkki nagu minema pühitud ja ta ümiseb üht viisi, unustades, kui kehv lauluhääl tal tegelikult on.

Tulehakatust on toanurgas vähevõitu, aga peagi lööb tuli leegitsema. Ta paneb haugi patta ja sätib paja tule kohale. Riputuskonks krigiseb roostest, mis on sinna pikal jõudeajal kogunenud, aga küll see maha kulub, kui konksu paar korda liigutada, mõtleb Maia, vaadates hoolega, et pada oleks täpselt tule kohal.

Sigfrid magab ja Maia loodab, et poiss magab edasi, kuni ta lõunased laudatalitused ära teeb. Igaks juhuks paneb ta hälli jalaste alla toed, et poiss pea ees põrandale ei kukuks, kui ärkab ja ennast püsti ajab. Teised lapsed on kaugel kaljurüngaste taga, kodus olemise üle rõõmsad nagu temagi.

„Einaladu oo vastu talvet ermus tühi,“ ütleb Janne, kes järsku laudauksel seisab.

„No pole ta naa tühi midad, oleks meitel ainuld veel üks lasu ölgi.“

„Jüst. Kui oleks poleks ette jäänd, oleks vanaeit karu maha lasnd, nagu vanarahvas ütleb, ja ma ütle omald poold: kui inglismanne poleks olnd, oleks ladu kindlasti ölgi täis.“

„Küll me kudagid läbi aame. Sa’p saa jo jõulupühade aegu Nystasse ölgi ostma mena. Trööstime ennast sennega, et lehmad oo meitel alles.“

„Senne tröösti peal lehmad kaua äi ela.“

„Üks vihk jõuluölgi oleks küll pühadeks kena olnd,“ ütleb Maia ja kummardub Tulpanale heinu ette andma.

„Issand äi vaata, kas jõulu ajal oo öled toas. Kuulsid jo küll, mis tänases jutluses kirjas oli?“

„Jutluses?“ kordab Maia häbenedes.

„Noneh, seal oli kirjas: õnnis oo see, kes minust iial ennast äi pahanda. Ää nüüd muretse kõige pärast, mida sa äi saa või äi jõva tehja, et vääriliseld pühi pidada, sest muidu lased sa ennast Issanda sünnipäevast ää pahanda.“

Kogemuste põhjal teab Maia, et parem on katsuda mured eemal hoida, mõeldes nende peale nii vähe kui võimalik. Ja kõik mured, mis nüüd ligi on, tahab ta kojujõudmisrõõmu sisse ära uputada.

Võib-olla on ilm ka pärast jõulupühi nii soe, et lambad ja kitsed võivad väljas olla ja endale ise süüa otsida. Ja kui Janne ja lapsed karedele sõuavad ja natuke sammalt korjavad, on seegi loomadele toidulisaks. Nii või teisiti on jumal olnud mitmel moel armuline, muu hulgas lastes soojadel ilmadel hilissügiseni kesta. Stormskäril elatud ajast ei mäletagi ta teist nii pikka sügist.

Teel laudast tuppä läheb ta majanurga juurde, kus suviti kasvab kõrge ja lopsakas külmkingaliistik, mille ta õigel ajal maha lõikab ja suure hoolega ära kuivatab, et sellega loomi ja peret tohterdada, kui keegi haigeks jääb ja tal palavik tõuseb.

Nüüd turritab seal lõikamata jäänud ja närtsinud külmkingaliistik ja Maia peab aru, kas tormituultest murtud kuivades vartes võib veel väge olla. Ta paneb ämbri käest, murrab ühe kuivanud varre katki ja nuhutab, kas taime tugevast lõhnast on midagi järel.

Nüüd on vist hilja seda varuda, mõtleb ta, kuid kisub kõik kuivanud varred otsustavalt üles, viib terve sületäie lauta ja viskab heinalao ukse vahelt sisse. Majanurga juurde tagasi minnes laskub ta põlvili, kraabib juurte ümber kogunenud närtsinud lehed kokku ja viskab heinte juurde ämbrisse.

„Küll sool läks kaua aega,“ ütleb Janne, kui ta tuppä astub. „Ma mõtlesin, et vanatont oo sind ää viind, kuigid ma'p usu, et ta olemas oo.“

„Täna oo küll pühaba, aga ma korjasi külmingaliistiku ää.“

„Seda saaki jumal vist küll äi önnista.“

„Arvad sa? Jumal võib-olla teab, et mei võime talvel söödaga kimpu jääda, ega pane seda pisiert pattu pahaks, et see pühaba tehet sai.“

Maria ja August on tупpa sööma tulles elamustest õhevil ja pajatavad teineteise võidu, mida kõike nad nägid ja leidsid.

„Kus Mikael oo?“

„Kohe tuleb.“

Iga veelomp ja mängupaik on seiklus. Ja meri on nii lähedal. Ja lutsukive on nii palju, et nad võiksid neid päevad otsa loopida ja ometi ei saaks need otsa. Ja mida kõike võib rannast leida! Lindude luukeresid, mis rebane on maha jätnud, ja ajupuid ja puukoort, millest saab paate teha.

„Sööge nüüd ja olge vait,“ käsib Janne.

Aga August on õhinas ja tal on lõputu hulk tähtsaid uudiseid pajatada. Pealegi on tal kõht juba täis, ütleb ta ja paneb käed kokku, et saaks võimalikult ruttu laua äärest tõusta.

„Äi lähe lauast ää, enne kui söök söödud.“

Maia mõistab laste ülevoolavat rõõmu, aga söögilauas peab siiski valitsema kord.

„Küll oo tore jälle kodu olla,“ jätkab August ja niheleb pingil suurest rõõmust.

„Aga Simskälas said sa jo mängida Andersi ja Gusta ja Magnusega ja mis nende kõikide nimed oo. Rääkimata Kalle-onust, kes pole jo mette paha.“

„Kodu oo ikkagid toredam olla,“ kinnitab August ja käsib Marial rutem süüa, et nad saaksid jälle välja lipata.

Kui Maia jõuluõhtul pimedas laudast tuleb, paiskub korstnast välja sädemevihm. Tal on väga hea meel, kui talle meenub, et jõulutule sädemed ennustavad head aastat. See võib tähendada, et inglismannid ei tule enam tagasi ja nad ei pea uut pagendust kartma.

Siiski ei saa kindel olla, et aasta tuleb nii hea, nagu sädemed ennustavad. Maa on veel lumeta, ja must maa jõuluõhtul tähendab, et suvel võivad taimed ära kõrbeda. Ühesõnaga kuiva suve.

Jõuluõhtu ei ole veel läbi. Maia nuhutab tihkes pimeduses õhku. Raskes õhus on väheke kargust, nii et heal juhul võib õhtul veel hakata lund sadama.

Napi nädala jooksul, mis talle jõuluettevalmistusteks jäi, sündis palju imesid. Uskumatu, et ta on jõudnud nii palju ära teha. Kudumislõnga viht ei ole just suur, aga niigi suur on see tänu Mariale. Maia tunneb, et käsivarred on suurest villakraasimisest valusad ja viimastel öödel enne toomapäeva ei saanudki ta sõba silmale, vaid istus hilisõhtust varahommikuni voki taga.

Ja päeva ajal, kui tema käed muu tööga rakked olid, istus voki taga Maria, või õigupoolest seisis, sest tema kaheksa-aastased jalad ei ulatunud muidu vokki tallama. Kuigi Mariale meeldib kedrata, on Maial ikkagi kahju tüdrukust, kes peab nii palju tööd tegema.

Sestsaadik kui tuul vaikselt jäi ja lubas neil koju sõita, on ilm terve nädala leplik püsinud. See aitas Jannele suurel maal ära käia, kust ta sai võla peale õlgi ja jahu osta. Majakraam on paigas ja süüa on, nii et näljas nad ei ole, olgugi et õlut ja sealiha ja vorsti pole, aga säärase asjade pärast jõulupühad pidamata ei jää. Jõuluküünal ja õled on Maia meelest peaasi, ja nende tuba kaunistavad nüüd mõlemad.

Nädala sündmusi ja askeldusi meelde tuletades on tema süda kerge ja õnne täis, kui ta seal seisab ja sädemevihma rõõmsast tantsust tähendust otsib. Janne oskab õiget jõulutuld teha, nii et klibuvallidelt raiutud näsulisel kadakad pilluvad praginal sädemeid.

Maia tõmbab poolkindad käest ja paneb käed kokku.

„Aitäh, Jumal, et me saime jõuluks kodu tulla,“ sosistab ta tasa.

Veidi aega seisab ta veel vaikusel, paneb siis kindad kätte, võtab maast oma kandami – tühjad raandad ja lüpsiku, kus on piim – ning läheb laterna napolis valguses poolkõbamisi edasi.

„Meitel tuleb hea aasta,“ ütleb ta rõõmsalt, kui on tупpa jõudnud ja kandami käest pannud.

„Äi usu mette, meitel oo jo jõuluõhtal maa must.“

„Täna öösi võib lund tulla, öhk oo na vilu.“

„Elame, näeme.“